

Model Architectuur Rijksdienst (MARIJ)

Strategische Architectuur Checklist

t.b.v. de sturing op
projectenportfolio, programma's en/of projecten

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Strategische dialoog op basis van architectuur.....	4
1.1 Het Rijk is een eenheid.....	6
1.2 Het Rijk is doeltreffend.....	7
1.3 Het Rijk is doelmatig.....	8
1.4 Het Rijk is transparant.....	9

1. Inleiding

Dit document, de Strategische Architectuur Checklist, is bedoeld om vanuit referentiearchitecturen, zoals MARIJ (Model Architectuur Rijksdienst), een strategische analyse en advies te geven richting bestuurder en opdrachtgever bij de programma-/projectvorming. opdat deze kunnen vaststellen in welke mate een voorgesteld programma of project (volgens behoeftestelling) bijdraagt aan een verandering richting het einddoel.

Met de resultaten van een Strategische Architectuur Checklist wordt beoogd om sturing onder en met architectuur te ondersteunen. In de checklist worden aan de hand van een aantal vragen antwoorden gegeven, zodat bestuurders inzicht krijgen in de samenhang en context van de veranderingen binnen afgesproken architectuurkaders binnen het Rijk, zoals opgenomen in MARIJ (en NORA) of een eventueel daarvan afgeleide eigen domeinarchitectuur.

De praktijk leert dat het ontbreken van een samenhangend kader risico's inhoudt voor organisaties, omdat dit kan leiden tot niet of nauwelijks samenhangende processen en applicaties en dat heeft een remmende invloed op gewenste vernieuwingen. Bovendien leidt dit tot een extra beheerinspanning, hetgeen een groter beslag legt op de beschikbare middelen.¹

Bij het opstellen van deze checklist is gebruik gemaakt van MARIJ en van voorbeelden van departementen en Rijksbrede projecten en de vragenlijst die de ROA (Expertgroep Rijks Overheids Architecten) in 2008 heeft opgesteld in het kader van de ontwikkeling van de architectuurtoets.

De checklist is te beschouwen als een hulpmiddel om invulling te geven aan een architectuurparagraaf in een programma- c.q. projectvoorstel en is gericht op verbetering van de (IT-)governance. Dit instrument wordt hiernavolgend toegelicht.

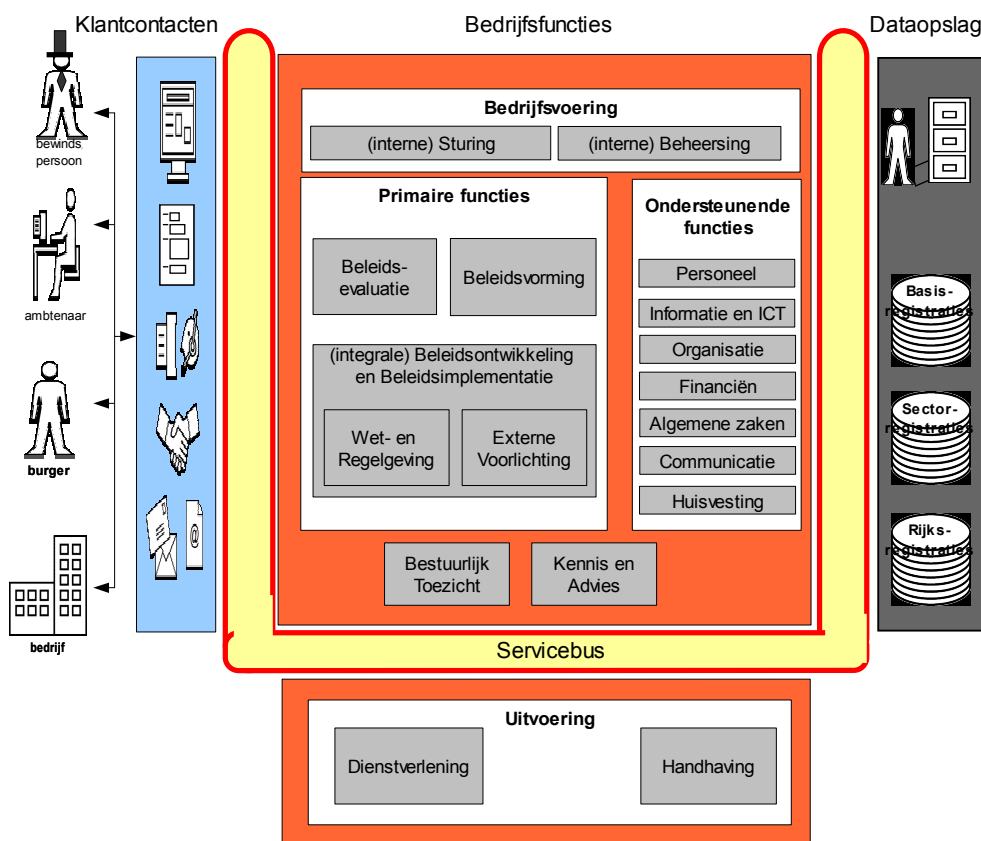
---

¹ Organisaties die volwassen omgaan met architectuur hebben een groter verandervermogen en besteden relatief meer geld (28%) aan transformatie en minder (20%) aan exploitatie en beheer van IT dan organisaties waarbij het architectuurproces in de kinderschoenen staat. Dit blijkt uit een onderzoek dat Gartner in 2007 heeft gehouden onder de top 2000 organisaties wereldwijd.

2. Strategische dialoog op basis van architectuur

Voordat de Strategische Architectuur Checklist wordt doorlopen, is het nodig om de probleemstelling en de mogelijke oplossingsrichting te relateren aan de basisarchitectuur van de Rijksdienst zoals deze is afgebeeld in Tekening 1.

Tekening 1: Basisarchitectuur MARIJ (Model Architectuur Rijksdienst)

De stappen voor het doorlopen van de checklist zijn daarom de volgende:

- Omschrijf kort de probleem- of behoeftestelling en de gewenste oplossingsrichting.
- Geef aan waar in de basisarchitectuur dit van toepassing is.

Daarna worden de checklistvragen doorlopen, die in de volgende hoofdstukken worden beschreven. De checklist is opgesteld aan de hand van de vier vertrekpunten van de Rijksdienst. De vertrekpunten dragen ieder voor zich bij aan de doelstellingen van de Rijksdienst en sluiten aan bij de besturingsprinci-

pes van het Rijk. De checklist bevat redelijk objectief meetbare architectuurdoelen. Per vertrekpunt zijn vragen geformuleerd op basis van de MARIJ-principes die voor het vertrekpunt van toepassing zijn. De 4 doelstellingen en sturingsprincipes vormen hiertoe een redelijke aanzet

Het is de bedoeling dat er aan de hand van deze vragen, vanuit de beginselen in MARIJ, een strategische dialoog ontstaat die verder richting kan geven aan de oplossing voor de onderhavige problematiek. Na invulling van de checklist ontstaat er met de gegeven antwoorden als het ware een 'kant en klare' architectuurparagraaf als bijlage voor een projectvoorstel. Hiermee wordt een belangrijke indicatie verkregen of en in welke mate het voorgestelde project bijdraagt aan het behalen van een gewenste situatie vanuit architectuuroptiek. Dit is één van de criteria in de besluitvorming.

In de bijlage is een tabel opgenomen waarin gedocumenteerd kan worden welke vragen / aandachtspunten met name relevant zijn voor de onderhavige problematiek en welke niet, met een onderbouwing daarvan of toelichting daarop. De punten die gematigd of hoog van toepassing zijn dienen in de architectuurparagraaf van een projectvoorstel geadresseerd te worden.

1.1 Het Rijk is een eenheid

De overheid, de Rijksdienst in het bijzonder, treedt als eenheid naar buiten. De Rijksdienst opereert van 'buiten naar binnen', is in de externe en interne dienstverlening klantgericht, en stelt in zijn handelen het proces van de (zowel de intern als de externe) klant centraal.

Dit vertrekpunt draagt bij aan de navolgende doelstellingen van de Rijksdienst.

Doelstellingen:

- Adequaat en in samenhang reageren op ontwikkelingen.
- Professioneel en objectief taken uitvoeren.
- Efficiënt en competent werken (geen geld verspillen).
- Goede werkgever zijn voor competente en loyale ambtenaren.

en sluit aan bij de volgende besturingsprincipes van het Rijk

- De informatiehuishouding is interdepartementaal waar het kan, departementaal waar het moet.
- Er wordt gebruikgemaakt van bestaande interdepartementale middelen en voorzieningen.
- De relatie met andere interdepartementale trajecten is helder.
- Er worden interdepartementale standaarden gehanteerd.

Checklist

1. De Rijksdienst presenteert zich zoveel als mogelijk als een eenheid. Rijksmedewerkers kunnen grenzeloos (plaats-, tijd- en organisatieafhankelijk) hun werk doen en samenwerken (interoperabiliteit op alle relevante lagen)? Het Internet biedt mogelijkheden om dit te ondersteunen, door bijv. een centrale website. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.²
2. Kerndepartementen werken samen waar het kan. Dit komt tot uitdrukking in samenwerkingsafspraken, het onderling uitwisselen van diensten en gegevens, het gebruik van gemeenschappelijke infrastructuurbouwstenen en afspraken over semantiek. De klant heeft minder last van verkokering m.b.t. regels, producten en processen. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.
3. Bij de Rijksdienst bent U nooit aan het verkeerde adres. Dit wordt ingevuld doordat dienstverlening zoveel als mogelijk geïntegreerd wordt aangeboden via 'n centrale klantcontactfunctie. Het spreekt vanzelf dat hiervoor interdepartementaal duidelijk afspraken moeten worden gemaakt over rol-, taak- en verantwoordelijkheidsverdeling. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.³
4. Binnen de Rijksdienst is iedere medewerker bekend en beschikt over een unieke, digitale identiteit.

² Deze vraag is ook van toepassing op vertrekpunt "Het Rijk is doelmatig".

³ Deze vraag is van toepassing voor alle vier de vertrekpunten.

Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.⁴

5. De Rijksdienst vraagt haar klanten niet naar de bekende weg. Het is transparant welke gegevens waar beschikbaar zijn. Over gebruik en verantwoordelijkheid, eigenaarschap en beheer zijn interdepartementaal afspraken gemaakt. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.⁵

1.2 Het Rijk is doeltreffend

We moeten eerst de goede dingen doen voordat we ons richten op deze dingen goed te doen. Dus we moeten ons eerst richten op doeltreffendheid en daarna op doelmatigheid. Departementen dragen gezamenlijk ook op het kwadrant overheid intern op het gebied van de bedrijfsvoering actief bij aan een meer doelmatige en efficiënte inzet en (her)gebruik van middelen en voorzieningen. Er zijn veel afspraken gemaakt waaraan producten en diensten moeten voldoen. (zie standaarden College Standaardisatie en Standaardisatie commissie Rijksdienst).

Dit vertrekpunt draagt bij aan alle doelstellingen van de Rijksdienst t.w.

- Adequaat en in samenhang reageren op ontwikkelingen.
- Verminderen complexe regels en administratieve lasten.
- Uitvoerbaar en handhaafbaar beleid.
- Afschaffen onnodig beleid. Resultaten tonen.
- Optreden waar het nodig is.
- Professioneel en objectief taken uitvoeren.
- Efficiënt en competent werken (geen geld verspillen). Goede werkgever zijn voor competente en loyale ambtenaren.

en sluit aan bij de navolgende besturingsprincipes van het Rijk

- De relatie met andere interdepartementale trajecten is helder.
- Er wordt ondersteuning geboden aan plaats-, tijd- en organisatieafhankelijk werken.
- Medewerkerscontacten en transacties worden bij voorkeur gerealiseerd via internettechnologie.
- Er wordt gestuurd op departementale consequenties (impactanalyse).

Checklist

1. De Rijksdienst is op alle mogelijke manieren benaderbaar voor klanten bijv. via internet, telefoon, post. Het maakt voor de uiteindelijke levering van diensten en informatie niet uit hoe de klant in contact treedt met de Rijksdienst. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.
2. De rijksdienst is een lerende organisatie en daarom is zij ontvankelijk voor feedback van haar klanten.

⁴ Deze vraag is ook van toepassing op vertrekpunt "Het Rijk is doelmatig".

⁵ Deze vraag is ook van toepassing op vertrekpunt "Het Rijk is doelmatig".

ten. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.⁶

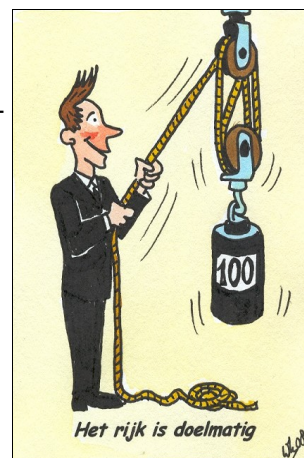
3. De regelgeving van de Rijksdienst is zo eenvoudig als mogelijk en dus niet multi-interpretabel. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.⁷
4. De Rijksdienst is pro-actief in haar dienstverlening naar haar klanten. Zij biedt haar diensten aan vanuit het perspectief van de klant en indien van toepassing gebundeld als samengestelde diensten..Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.⁸

1.3 Het Rijk is doelmatig

Doelmatig handelen en meer samenwerken gaan hand in hand. Binnen de Rijksdienst is het vernieuwingsprogramma gericht op efficiënt en competent werken, op het tegengaan van geldverspilling, en op het aantrekken en behouden van ambitieuze, competente, integere en loyale ambtenaren.

Dit vertrekpunt draagt bij aan alle doelstellingen van de Rijksdienst:

- Adequaat en in samenhang reageren op ontwikkelingen.
- Verminderen complexe regels en administratieve lasten.
- Uitvoerbaar en handhaafbaar beleid.
- Afschaffen onnodig beleid. Resultaten tonen.
- Optreden waar het nodig is.
- Professioneel en objectief taken uitvoeren.
- Efficiënt en competent werken (geen geld verspillen). Goede werkgever zijn voor competente en loyale ambtenaren.

en sluit aan bij de navolgende besturingsprincipes van het Rijk

- De informatiehuishouding is interdepartementaal waar het kan, departementaal waar het moet.
- Er wordt gebruikgemaakt van bestaande interdepartementale middelen en voorzieningen.
- Er worden interdepartementale standaarden gehanteerd.

Checklist

1. De betrouwbaarheid van de Rijksdienst komt tot uiting doordat haar gegevens accuraat, actueel en correct zijn. Zij bereikt dit door goed gebruik van authenticatie- en beveiligingsmechanismen en door goede afspraken over eigenaarschap en beheer van gemeenschappelijk gebruik van gegevens. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.
2. De Rijksdienst vindt het wiel niet opnieuw uit en maakt waar mogelijk gebruik van generieke componenten. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.

⁶ Deze vraag is ook van toepassing op de vertrekpunten "Het Rijk is doelmatig" en "Het Rijk is transparant".

⁷ Deze vraag is ook van toepassing op het vertrekpunt "Het Rijk is transparant".

⁸ Deze vraag is ook van toepassing op het vertrekpunt "Het Rijk is transparant".

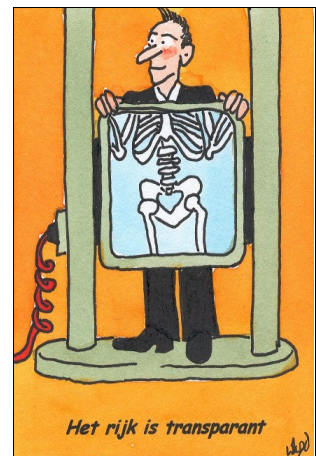
3. De Rijksdienst optimaliseert haar interne bedrijfsvoering door zich zoveel te conformeren aan generieke bedrijfsfuncties en de wijze waarop deze worden ingericht door middel van processen en voorzieningen. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.
4. De Rijksdienst bewaakt en controleert de kwaliteit van haar dienstverleningsprocessen op een zodanige wijze dat snelle en soepele dienstverlening plaatsvindt. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.
5. De Rijksdienst streeft naar zo laag mogelijke administratieve lasten en een zo laag mogelijke regel-last voor haar klanten. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.

1.4 Het Rijk is transparant

In het regeerakkoord wordt benadrukt dat het beleidsprogramma bijdraagt aan (organisatie)transparantie en aan het kunnen afleggen van verantwoording.

Dit vertrekpunt draagt bij aan de navolgende doelstellingen van de Rijksdienst t.w.

- Resultaten tonen.
  - Optreden waar het nodig is.
  - Professioneel en objectief taken uitvoeren
- en sluit aan bij het navolgende besturingsprincipe van het Rijk
- De relatie met andere interdepartementale trajecten is helder.

Checklist

1. De status van (stappen binnen de) dienstverlening door de Rijksdienst is volledig inzichtelijk voor de klanten. Er is dus sprake van transparantie van de dienstverlening. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.
2. Klanten van de Rijksdienst weten exact welke kwaliteit van dienstverlening zij kunnen verwachten. De Rijksdienst garandeert dit door het formuleren en publiceren van duidelijke kwaliteitsnormen en daar ook verantwoording over af te leggen. Informatiebeveiliging en privacy zijn geborgd. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.
3. Informatie binnen de overheid is in beginsel openbaar en toegankelijk. Daarom stelt de Rijksdienst informatie die vanuit een wettelijk perspectief openbaar behoort te zijn via publieke kanalen beschikbaar. Bedenk welke invloed dit heeft op de onderhavige problematiek.

Bijlage. Tabel verantwoording architectuurparagraaf per aandachtspunt

Vertrekpunt Rijk	Aandachtspunt	L	M	H	Onderbouwing /toelichting
Eenheid	1 Grenzeloos. Plaats-, tijd- en organisatie-onafhankelijk werken en internet voor medewerkers				
	2 Samenwerking tussen kerndepartementen waar het kan				
	3 No wrong door				
	4 Unieke digitale identiteit medewerker bekend en beschikbaar				
Doel-treffend	1 Kanaalafhankelijke dienstverlening				
	2 Lerende organisatie				
	3 Eenvoudige regelgeving				
	4 Pro-actief in dienstverlening				
Doelma-tig	1 Betrouwbaarheid: gegevens actueel, accuraat en correct				
	2 Wiel niet opnieuw uitvinden, generieke componenten, hergebruik				
	3 Generieke processen en voorzieningen				
	4 Borgen kwaliteit dienstverlening				
Trans-parant	1 Inzichtelijke stappen voor klanten				
	2 Inzichtelijke kwaliteitsnormen borgen, informatiebeveiliging en privacy voor klanten				
	3 Openbare informatie toegankelijk				

L = niet of laag van toepassing

M = gematigd van toepassing

H = hoog / veel van toepassing